livý důvod pro opačný názor, že odčinění nenastává samo sebou uplynutím lhůty § 2, nýbrž výrokem soudním, naráží na námitku, že vzhledem k § 3 zákona rozhodování o odčinění odsouzení nemá zříti ku stavu v době podání žádosti (ex nunc), nýbrž k stavu v době uplynutí lhůty § 2 (ex tunc). Činiti postupné odčinění závislým na dbalosti žadatele, by zavčas po uplynutí lhůty zažádal o odčinění, neodpovídalo by právnímu ústavu odčinění odsouzení, neboť s hlediska kriminálně politického není rozdílu mezi pachatelem, jenž míní využíti zákona a zavčas se o odčinění odsouzení postará, a mezi pachatelem, jenž z neznalosti zákona to učiniti opomene. Rovněž není důvodu, by to, co platí pro budoucnost, nevztahovalo se též na minulost. K objasnění otázky budiž uvedeno ještě toto: Josef M. odsouzen byl roku 1908 pro § 516 tr. zák. do tuhého vězení na osm dnů. Trest odpykal 16. srpna 1908. Na to odsouzen byl rozsudkem okresního soudu pro přestupky v Praze roku 1914 pro přestupek § 512 tr. zák. do tuhého vězení na jeden měsíc. Trest odpykal dne 19. února 1914. Jeho žádost za odčinění odsouzení z roku 1914 byla zamítnuta, poněvadž odsouzen byl před tím pro přestupek nikoliv nepatrný a spočívající na bezectném smýšlení. Na toto usnesení si žadatel stěžoval a ve stížnosti kladl váhu na to, že uplynutím pětileté lhůty po prvním odsouzení veškery nepříznivé následky odpadly již podle §§ 5 a 10 zákona ze dne 15. listopadu 1867, čís. 131 ř. zák. Vrchní zemský soud v Praze zamítl tuto stížnost, dlužno však projeviti názor, že žádané odčinění mělo se povoliti, poněvadž u obou přestupků uplynula již lhůta pětiletá. Toto uplynutí pětileté lhůty po prvém odsouzení nelze přehlédnouti, neboť nesmí býti opomenuto, že pachatel je poškozen jen proto, že v roce 1913 zákona o odčinění odsouzení zde nebylo, poněvadž jinak byl by mohl za odčinění odsouzení již tehdy žádati. V případě Karla R-a, o nějž tu především jde, nebylo však lze odčiniti odsouzení ani po skupinách. Skupina první (tři odsouzení v roce 1908) nemohla býti vůbec odčiněna, ježto odsouzení spadají do téže lhůty, druhou skupinu (2 odsouzení v roce 1914) nelze odčiniti proto, že odsouzený ani po uplynutí lhůty § 2. ani v roce 1914 nemohl býti považován za bezúhonného. Poněvadž však Karel R. dle usnesení krajského soudu v České Lípě ze dne 8. října 1921 ve smyslu § 3 citovaného zákona platil již za soudně bezúhonného, nelze tomuto usnesení protizákonnost vytýkati a trvá táž pouze ohledně uvedených usnesení zemského trestního soudu v Praze a krajského soudu v Liberci.

Čís. 853.

Ochrana listovního tajemství (zákon ze dne 6. dubna 1870, čís. 42 ř. zák.).

Přestupek dle § 1 cit. zák. zakládá též protiprávní otevření dopisu, následuje-li mu úmyslné porušení listovního tajemství. Nezáleží na tom, kdo dopis skutečně otevřel, nýbrž na tom, z čí vůle nebo příkazu se tak stalo.

(Rozh. ze dne 20. května 1922, Kr II 157/22.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona právem: Rozsudkem zemského jako odvolacího soudu ze dne 23. března 1921, kterým

byl Josef N. dle § 259 čís. 3 tr. ř. sproštěn z obžaloby pro přestupek § 1 zákona o ochraně tajnosti listů a písemností ze dne 6. dubna 1870, čís. 42 ř. zák., porušen byl zákon v citovaném ustanovení.

Důvody:

Rozsudkem okresního soudu v Brně ze dne 4. března 1921 uznán byl ředitel filiálky banky A. v Brně Josef N. vinným přestupkem porušení listovního tajemství dle § 1 zákona ze dne 6. dubna 1870, čís. 42 ř. zák., jehož se dopustil tím, že dne 8. března 1920 v Brně, sděliv obsah dopisu Jaroslava H., adresovaného na ředitelství banky B. v Brně, omylem však do banky A. došlého a otevřeného, ředitelství centrály banky A. v Praze a pořídiv ověřený jeho opis, úmyslně porušil tajnost listu zapečetěného tím, že jej proti právu otevřel. Skutkový děj, jak okresním soudem byl zjištěn, jest v podstatě tento: Dne 8. března 1920 byl dodán poštou filiálce banky A. v Brně dopis, zaslaný Jaroslavem H. doporučeně ředitelství banky B. v Brně. Dopis adresován byl slovy: »Ředitelství banky B. v Brně, Velké náměstí« a na zadní straně obálky uvedena adresa odesílatele: »Jaroslav H., dirigent banky v Z.« Příjem dopisu stvrdil poště obžalovaný. Dopis byl v bance otevřen — kterým úředníkem nezjištěno — stejně s ostatními došlými dopisy a obžalovaný, jenž dopis za dopisem přečítá, teprve při čtení seznal, že bance A. nepatří. Obsah dopisu zněl: »V Z., dne 5. března 1920. Slavnému Ředitelství banky B. v Brně. Stvrzuji tímto příjem Vašeho ct. dopisu ze dne 2. t. m., jímž mne zmocňujete, bych při vkladech poskytoval různé výhody, dle nichž mohu zúrokovati vklady bez výpovědi až do výše 4 proc. Proti výpovědi 180 nejméně však 90tidenní až 4½ proc. na ten způsob, že v kontokorentech nechám počítati sazbu oficielní, diferenci pak vyrovnám v hotovosti při odeslání kontokorentu. Vítám s povděkem toto Vaše rozhodnutí, neboť, jak jsem již v dopisech naší filiálky psal, přesvědčil jsem se, že banky z O. sazby nedodržují a naše peněžní ústavy, s nimiž jsme ve spojení, vzdor oblibě, které se naše banka v okolí těší, zajisté by vklady převedly na výhodnější zúročení. Obdobně s Vámi slibuji si jednak, že stávající vklady budou u nás ponechány, jednak, že se mi podaří akvisicí získati vklady další. Poroučím se Vám s veškerou úctou oddaný: Jaroslav H. v r. D o p o r u č e n ě. N. B. Dopis tento píši na stroji sám, neb nechci nikoho z úřednictva do záležitosti zasvětiti, by při event. přestoupení do jiné banky nemohl nám škoditi.«

Obžalovaný zpravil telefonicky o obsahu dopisu ředitele centrály banky A. v Praze a dal pořídili ověřený opis dopisu, o jehož pořízení nabyl vědomosti i bankovní úřad ministerstva financí. Pak odevzdal obžalovaný dopis řediteli banky B. v Brně. V uvedeném skutkovém zjištění shledal okresní soud skutkovou podstatu citovaného přestupku, ježto protiprávným otevřením dopisu není myšleno v zákoně pouze mechanické otevření dopisu, nýbrž i další protiprávní použití jeho od okamžiku, kdy osoba dopis čtoucí nabyla vědomosti, že dopis jí nenáleží. Takovým protiprávním použitím jest pořízení ověřeného opisu a sdělení obsahu dopisu ředitelství centrály banky A. v Praze. Z nich vyplývá také zřejmě úmyslnost porušení tajnosti dopisu. Z rozsudku toho odvolal se obžalovaný co do viny a trestu a rozsudkem zemského jako odvolacího soudu

v Brně ze dne 23. května 1921 byl obžalovaný Josef N. dle § 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby sproštěn. Výrok svůj odůvodňuje soud odvolací v podstatě takto: »Soudce první shledává skutkovou podstatu přestupku ve smyslu § 1 citovaného zákona v tom, co obžalovaný podnikl s dopisem, o nějž tu běží, po tom okamžiku, když byl po přečtení jeho seznal, že jemu nepatří, totiž že pořídil si ověřený opis dopisu a že obsah jeho sdělil ředitelství centrály banky A. v Praze. Tento názor jest však zásadně nesprávný. Podle ustanovení § 1 výše citovaného zákona lze se přestupku tohoto dopustiti dvojím způsobem, a to: 1. protiprávním otevřením, anebo 2. zadržením (správně potlačením) dopisu. V tomto případě možno mluviti pouze o případu prvém, poněvadž dopis nebyl potlačen, byv ještě téhož dne správnému adresátu dodán. Soud odvolací je toho názoru, že porušení listovního tajemství ve smyslu § 1 citovaného zákona dopouští se pachatel nikoliv rozšiřováním obsahu dopisu, který neprávem otevřel, nýbrž jedině úmyslným a protiprávním otevřením dopisu. To, co pachatel po tomto úmyslném a protiprávném otevření dále s dopisem nebo jeho obsahem podnikne, nemá, vyjímajíc potlačení dopisu, pro posouzení skutkové podstaty tohoto přestupku významu. Byl tudíž výrokem prvého soudce o vině porušen zákon v ustanovení § 1 zákona ze dne 6. dubna 1870, čís. 42 ř. zák., an obžalovaný odsouzen byl pro čin, který tento zákon nestíhá, a jest proto rozsudek zmatečný z důvodů § 281 čís. 9 a) tr. ř. a musel jako takový býti zrušen. Rozhodnutí o otázce viny závisí na zjištění, zda byl to obžalovaný, jenž dopis onen otevřel, a, je-li tomu tak, zda to učinil nejen protiprávně, nýbrž i úmyslně. Podle skutkového děje, zjištěného soudcem prvním, který i soud odvolací béře za podklad svému rozhodnutí, jest nesporno, že dopis otevřen byl v bance A. neprávem, ježto byl adresován na ředitelství banky B. v Brně. Kdo však dopis otevřel, nebylo lze zjistiti. Obžalovaný udává, že dopisy, bance došlé, otvírá buď on, nebo místoředitel Václav P., což tento také jako svědek potvrzuje. Avšak ani ten ani onen neví, kdo z nich otevřel dopis. Obžalovaný sice připouští, že konsignaci poštovní, s níž dopis do banky sluhou byl donesen, podepsal, avšak z toho se nedá souditi, že on též dopis onen otevřel, a možno spíše tvrditi opak, an svědek Václav P. udává, že při otevírání dopisů mají s obžalovaným rozděleny úlohy tak, že jeden z nich podepisuje konsignaci a druhý poštu otevírá. Není tu tedy vůbec důkazu, že obžalovaný to byl, jenž onen dopis neprávem otevřel, bez kteréhožto důkazu obžalovaného odsouditi nelze. Avšak i kdyby se mohlo za to míti, že obžalovaný onen dopis otevřel, což on konečně přímo a výslovně nepopírá, není nikterak dokázáno, že tak učinil úmyslně, jak toho ustanovení § 1 citovaného zákona vyžaduje. Naopak sám první soudce vylučuje tento úmysl, bera za dokázáno, že obžalovaný teprve při čtení tohoto dopisu seznal, že mu nepatří. Z výše uvedeného tedy vysvítá, že onen dopis, který nedopatřením pošty byl dodán filiálce banky A. v Brně, byl v této bance neznámo kterým úředníkem otevřen, a že obžalovaný teprve při jeho přečtení seznal, že bance nepatří. Nelze tedy mluviti o úmyslném protiprávním otevření dopisu. Rovněž o zadržení dopisu nelze vůbec mluviti, ježto ještě téhož dne byl adresátu třebas otevřený dodán. Není tu tedy ani subjektivní ani objektivní podstaty skutkové zažalovaného přestupku. Pokud obžalovaný v provedení odvolání poukazuje též na zmatečnost dle § 281 čís. 5 tr. ř., nepokládal odvolací

soud za nutné se jí zabývati, ježto jest rázu formálního, že totiž rozsudek v odporu se spisy mluví o dopisu zapečetěném. Shora uvedené právní stanovisko odvolacího soudu nesrovnává se se zákonem, jenž v § 1 žádá úmyslné porušení listovního tajemství protiprávním otevřením dopisu nebo — o kterýžto případ, jak uvedeno, se zde nejedná — potlačení dopisu. Nežádá se tedy, jak rozhodla odvolací stolice, úmyslné a protiprávní otevření dopisu, nýbrž úmyslnost vyžaduje se pro porušení listovního tajemství, jehož nabývá se protiprávním otevřením dopisu. Z toho plyne, že každé úmyslné a protiprávní otevření dopisu jest trestným, trestným však není úmyslné a protiprávní otevření dopisu, kteréž se stalo bez následujícího porušení listovního tajemství vůči osobě třetí, když vlastní uvědomění si obsahu dopisu nebylo úmyslné. Porušení listovního tajemství stalo se však úmyslným tím okamžikem, kdy neoprávněně nabytou znalostí obsahu dopisu dolosně, t. j. ve vědomí, že jde o obsah cizího dopisu, jakýmkoliv způsobem bylo disponováno. Jen vrácením protiprávně otevřeného dopisu adresátu neb odesílateli bez jakéhokoliv vlastního použití jeho obsahu lze se uvarovati trestu, neboť nevrácení dopisu tvořiti by mohlo druhý případ § 1 citovaného zákona. Protiprávní jest zajisté i takové otevření dopisu cizího, jež stalo se omylem anebo nedopatřením, a proto právě zákon, počítaje s touto se vyskytující možností, nepodrobuje trestní sankci neúmyslné otevření dopisu osobou neoprávněnou, ovšem ale úmyslné porušení listovního tajemství, jež stalo se neoprávněným otevřením dopisu. Z uvedeného jest zřejmo, že delikt § 1 citovaného zákona neskládá se, jak odvolací soud za to má, z úmyslného a protiprávního otevření dopisu, nýbrž jak již bylo řečeno, z protiprávního otevření dopisu a zúmyslného porušení listovního tajemství, kterážto poslednější náležitost časově následovati musí prvější, a kterouž jedině zákon chce míti chráněnou. Tomu svědčí nejen historický vývoj, nýbrž i název a autentické znění § 1 tohoto zákona. Především ustanovil čl. 10 stát. zákl. zákona ze dne 21. prosince 1867, čís. 142 ř. zák., že listovní tajemství nesmí býti porušeno. Uvedená norma považována byla za tak důležitou, že pojata byla do státního základního zákona, kterýž pak proveden byl v podrobnostech zákonem ze dne 6. dubna 1870, čís. 42 ř. zák. Zpráva právního výboru, jímž zákon tento předložen byl bývalému Vídeňskému parlamentu, praví dle přílohy L k stenografickému protokolu V. zasedání, že potřeba jest prováděcího zákona, by ustanovení čl. 10 stát. zákl. zákona o všeobecných právech státních občanů nezůstala pouhou teoretickou větou. Zpráva výslovně uvádí, že § 1 osnovy předpokládá, že porušení listovního tajemství, má-li býti trestné, provedeno býti má úmyslně. Také zákon sám označen jest jako zákon k ochraně tajnosti listů a písemností (»zum Schutze des Brief- u. Schriftengeheimnisses«). Z citovaného znění základního státního zákona, pak z názvu prováděcího zákona čís. 42/70 jest nepochybnou také jejich tendence, která na novo v Československé republice ústavní listinou ze dne 29. února 1920, čís. 121 sb. z. a n. v § 116 a v ústavním zákoně ze dne 9. dubna 1920 čís. 293 sb. z. a n. v § 11 došla jasného výrazu ustanovením, že listovní tajemství jest zaručeno. Ratio legis je tedy ochrana listovního tajemství a nikoliv ochranu obalu. Je-li prokázáno, že někdo dopis napřed neoprávněně otevřel a pak úmyslně tento obsah dále sdělil, tu nemůže býti pochybnosti, že vědomě porušil listovní tajemství. Doložiti dlužno, že přihlížeti jest

k německému textu zákona ze dne 6. dubna 1870, čís. 42 ř. zák., jednak že jest dosud jedině autentickým, jednak že český překlad, jak byl uveřejněn v říšském zákoníku z roku 1870 pod čís. 42 a pak také převzat byl do českých knižních vydání z roku 1884 a 1901, má naprosto chybné znění, vynechávaje hned v § 1 podstatný znak skutkové podstaty, totiž úmyslnost porušení listovního tajemství (»die absichtliche Verletzung«). Pokud odvolací soud ku podepření svého názoru poukazuje na rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu čís. 3147 sbírky a z literatury na Fingra, tu dlužno uvésti, že ono rozhodnutí neřeší vůbec případu podobného, jednajíc o vykradení cenného obsahu dopisu, při čemž v porotním řízení zjištěno bylo sice protiprávní otevření, nikoliv však úmyslné porušení listovního tajemství a byl proto pro nedbání zákonného znaku při kladení otázky porotcům dotyčný verdikt poroty zrušen. Finger (Strafrecht II. třetí vydání str. 354) všeobecně zabývá se napřed úmyslným a protiprávním otevřením dopisu, v kterémžto případě, jak již shora řečeno, povždy skutková povaha jest vyčerpána a jest pak arciť lhostejné, zda bylo či nebylo sdělováno dále, co tímto způsobem pachatel se dověděl. Dovozuje-li Finger v odstavci třetím dále, že jednání musí býti úmyslné, že pachatel musí dopis jako nikoliv sobě určený poznati a nicméně obsah jeho vzíti na vědomost, zřejmě považuje skutkovou povahu za splněnou i tenkráte, když čtenář protiprávně otevřeného dopisu neustane ve čtení ihned, jakmile pozná, že jde o dopis cizí, že tedy takový dopis nemá býti ani dočten, aby i bezděký čtenář nebyl trestným. A dospívá-li Finger konečně v témže odstavci k závěru, že nedostačuje ku splnění skutkové podstaty, když z nepozornosti (fahrlässig) neoprávněně dopis byl otevřen a obsah jeho vzat k vědomosti, nemůže vzhledem k předeslanému míti jiného na mysli, než mimovolné a čistě pasivní vzetí na vědomost, nikoliv však další rozšiřování obsahu dopisu sdělováním nebo pořizováním opisu. Takový závěr z vývodů Fingerových nikde neplyne. Odvolací soud patrně stojí pod vlivem komentatorů, kteří přihlížejí též ku dotyčnému zákonu říšskoněmeckému, poukazujíce zejména na Liszta. Dle § 299 říšsko-německého trestního zákona jest totiž trestným ten, kdo uzavřený dopis nebo jinou uzavřenou listinu, jež nebyla určena k tomu, aby ji vzal na vědomí, zúmyslně a neoprávněně (vorsätzlich und unbefugter Weise«) otevře. Zaujaté právní stanovisko odvolacího soudu odpovídá tudíž plně zákonu říšsko-německému nikoliv však našemu, jenž má obsah širší, neboť nechrání, jak dovozeno, jen zúmyslné a neoprávněné otevření dopisu, nýbrž zúmyslné porušení listovního tajemství neoprávněným otevřením dopisu. Ve směru uvedeném byl tedy zákon porušen. Další právní omyl odvolacího soudu spočívá v řešení otázky, kdo zodpovídá za neoprávněné otevření dopisu. V příčině té není dle zjištění odvolací stolice vůbec důkazu, že obžalovaný Josef N. to byl, jenž onen dopis otevřel, bez kteréhožto důkazu obžalovaného odsouditi nelze, neboť obžalovaný udává, že dopisy bance došlé otevírá buď on anebo místoředitel Václav P. Avšak ani ten ani onen neví, kdo z nich dopis otevřel. Obžalovaný prý sice připouští, že konsignaci poštovní, s níž dopis do banky sluhou byl donešen, podepsal, avšak z toho nedá se prý souditi, že on též dopis otevřel, ba možno spíše tvrditi opak, an svědek Václav P. udává, že při otevírání dopisů mají s obžalovaným rozděleny úlohy tak, že jeden z nich podepisuje konsignaci a druhý poštu otevírá. V tomto případě bylo roz-

sudky obou stolic zjištěno, že neoprávněné otevření dopisu stalo se omylem banky A. jako takové a zodpovědným jest tedy ten, kdo banku A. právně representuje a zastupuje. Nezáleží na tom, jak správně se toho dotknul již prvý soudce, kdo obstarával mechanické otevření dopisu, nýbrž na tom, z čí vůle nebo příkazu otevření se stalo. Může se tak státi třeba analfabetním sluhou nebo podřízeným úředníkem, jehož oprávnění nesahá právě dále, než dopis otevříti, anebo mu jest svěřeno již také jakési třídění. Každým způsobem jest obsah dopisu určen pro representanta ústavu. Ve větších závodech s rozsáhlou korespondencí takováto manipulace pro úsporu času bývá pravidlem. Je-li více osob k seznání obsahu dopisu oprávněno, může po případě i více osob státi se zodpovědnými za porušení listovního tajemství, pakli s obsahem neoprávněně otevřeného dopisu disponovaly úmyslně, t. j. ve vědomí, že dopis nebyl adresován ústavu. Dle zjištění obou stolic byl to obviněný, jenž stvrdil jako vedoucí úředník brněnské filiálky banky A. příjem dopisu omylem bance A. dodaného. On to tedy byl, jenž dopis přijal, a zda-li jej vlastnoručně otevřel či použil-li pro úsporu času aneb podle zavedené manipulace k otevření dopisu síly pomocné, nepřesunula se tím nikterak zodpovědnost na tuto sílu pomocnou a protiprávní otevření dopisu tím v nejmenším dotčeno nebylo.

Čís. 854.

Zločin veřejného násilí dle § 87 tr. zák.

Postačí, byl-li si pachatel pouze vědom nebezpečnosti svého činu, jakož i, bylo-li nebezpečí uvedené v § 85 b) tr. zák. přivoděno pouze pro jediného člověka.

(Rozh. ze dne 22. května 1922, Kr I 389/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Jičíně ze dne 22. ledna 1921, jímž byli obžalovaní podle § 259 čís. 3 tr. ř. sproštěni z obžaloby pro zločin podle § 87 tr. zák., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Opíraje se o jediný důvod zmatečnosti čís. 5 § 281 tr. ř., odporuje zmateční stížnost rozsudkovému výroku pokud jím obžalovaní byli dle § 259 čís. 3 tr. ř. sproštěni z obžaloby pro zločin veřejného násilí dle § 87 tr. zák. Stížnost vytýká rozsudku nejasnost, neúplnost a vnitřní rozpor. Nejasnost a neúplnost spatřuje stížnost v tom, že se v rozhodovacích důvodech rozsudkových vůbec neuvádí, považuje-li nalézací soud za prokázáno, že se obžalovaní chovali tak, jak jim obžaloba za vinu klade, že totiž obžalovaný M. křičel před demonstrujícím davem, ukazuje na místodržitelského koncipistu Dra Ladislava N-a: »To je on, ten přivedl vojsko na nás« a že oba obžalovaní, obklopivše spolu s jinými demonstranty Dra N-a a majíce ruce proti němu vztýčené, ho ohrožovali a tím ostatní demonstranty jen ještě více jitřili. Výtka jest odůvodněna, neboť v rozsudkových důvodech není vůbec, tím méně s plnou určitostí, přede-